

temveč iz zlitine bakra in arzena. Vse druge možne kovine, ki bi utegnile biti v sekiri zastopane, kakor so kositer, svinec, srebro, nikel, kobalt, antimon in bizmut, so v sekiri zastopane v tako neznatnih količinah, oziroma nahajamo samo njihovo sled ali jih pa sploh ni, tako, da so bile vsebovane že v samem bakru, iz katerega je bila izdelana sekira ali pa so vanj prišle pri mešanju z arzenom, katerega je v sekiri 7,80 %. Tako je ta zlitina ista, kakor so zlitine bodal z držaji (Stabdolche), ki so jih našli v Srednji Nemčiji. Toda podobne zlitine nahajamo tudi v drugih predelih mediteranske oblasti. Nekateri domnevajo, da je zlitina bakra z arzenom starejša kakor pa zlitina bakra s kositrom (str.12). S tem vprašanjem se je že poprej ukvarjal tudi Helmut Otto (Forschungen und Fortschritte 1959, 598 sl.). Analiza sekirice iz Vinče sedaj samo potrjuje posamezna sklepanja, češ da večja množina arzena v bakrenem objektu ni omejena le na posamezne predele, temveč da je bila takšna predelava nemara splošno v rabi v nekem časovnem razdobju blizu drugega tisočletja pred n. e.

Pri svojem oporekanju tako visoke datacije omenja avtor, da so v isti stratigrafski globini našli tudi neko železno orodje, ki bi naj bilo po svoji obliki podobno orodju iz klasične Grčije. Leta 1911 že so v kulturni plasti našli del železnega obroča z luknjo za ročaj ca. 3,14 m globoko. Ta dva objekta služita avtorju za datacijo teh plasti v železno dobo, čeprav ni nikakršnih drugih elementov, ki bi jih mogli pripisati tej periodi. V teh plasteh, kolikor še ne nastopajo čisto neolitski objekti, imamo tudi že badenske elemente in pa panonsko keramiko, ki seveda nikakor ne morejo biti železodobni. Pojav železnega objekta v globini 1 m je možen tudi v Vinči, saj so komaj nekaj metrov od tam našli tudi latenske železne objekte. Poleg tega pa ne smemo pozabiti, da je bila na tem mestu tudi slovanska nekropola zgodnjega srednjega veka, zaradi česar je do te globine mogel prodreti tudi zgodnjersrednjeveški predmet, ki res nima nič predzgodovinskega, verjetno pa tudi nič klasičnega na sebi. Nekoliko bolj zapleteno je vprašanje fragmenta obroča, ki pripada, kakor avtor pravilno domneva, leseni vedrici. Vsekakor je tu vprašanje globine, ki presega ca. 3 m. Vendar pa tudi tak železen predmet v neolitskem materialu ne more nuditi nikakršne opore za datacijo. Verjetno je, da je ta predmet prodril do te globine ako že ne zaradi kakega prekopavanja, pa zaradi zemeljskih razpok, ki sem jih tudi že omenil na drugem mestu (Arheološki vestnik 1950, 165) in ki so včasih zaradi izpodjedanja Donave tudi po nekaj metrov globoke. Sam obroč pa pripada nemara kasnejšim slovanskim vedricam.

Bakrena sekira, ki so jo našli v Vinči, se časovno povsem ujema z drugimi kulturnimi ostalinami, ki so jih našli v isti globini, to so pa, kakor sem že omenil, elementi badenske in panonske keramike, ki so jo mestoma našli tudi še globlje, kakor pa imenovano sekiro.

Miloje M. Vasić: Deo inventara jednog groba iz Vinče (Srpska akademija nauka, Starinar, organ Arheološkog instituta SAN, knjiga I, Beograd 1950, str. 15—17, 3 slike v tekstu in angleški povzetek).

Avtor objavlja nekaj predmetov (železen nož, železno kopje in kameno sekiro), ki so jih slučajno našli v Vinči pri kopanju temeljev za šolo. Najdišče

je ca. 300—400 m oddaljeno od mesta, kjer so raziskovali neolitsko naselbino v Vinči.

V članku se avtor ne spušča v datacijo posameznih predmetov, temveč le ugotavlja, da tudi ta material podpira njegovo datacijo začetkov naselbine Vinče v VII.—VI. stoletje. Ne oziraje se na mnenje in hipoteze avtorja, je potrebno omeniti nekaj momentov. Železni nož in kopje nesporno pripadata latenski periodi. Kopitasto kameno sekuro, ako je sekira res takšna, za sedaj ni še mogoče pravilno datirati, gotovo pa pripada veliko zgodnejšemu času, kakor omenjena železna objekta. Avtor označuje to najdbo kot grobni inventar. Nikjer pa ni dokaza, da bi bil tu res kak grob. Vse predmete so našli slučajno, pri kopanju temeljev za šolo. O njih najdbi nimamo prav nobeneza drugega podatka. Poleg teh od avtorja objavljenih objektov pa so na istem mestu in istočasno z njimi našli tudi večje število fragmentov keramike. Ti fragmenti pripadajo naselbinskim objektom. Zato je zelo verjetno, da vseh teh predmetov niso našli na enem mestu oziroma na kupu, temveč so bili na vsem prostoru, kjer so kopal temelje. V tem primeru pa moramo računati tudi z različno stratigrafsko globino. Tako seveda že sama po sebi odpade hipoteza o kakem grobu, za katerega bi bili sicer vsaj podatki o najdenih človeških kosteh ali pa o žganini.

Milutin V. Garašanin: Potiska kultura u Banatu (Srpska akademija nauka, Starinar, Organ Arheološkog instituta SAN, Nova serija, Knjiga I, Beograd 1950, str. 19—25, 7 risb v tekstu in francoski povzetek).

Tiška kultura, ki je dobila ime po reki Tisi, kjer je glavno področje njenega širjenja, je deloma tudi v Jugoslaviji samostojna kulturna skupina, vendar pa je področje njenega širjenja pri nas omejeno le na severni del Vojvodine. Avtor je obdelal ustrezno kulturno gradivo s področja Banata. Tu pa za sedaj dobi le 4 čista najdišča tiške kulturne skupine, sodeč po materialu, ki ga je imel v muzeju v Zrenjaninu. Vsekakor se bo to število znatno povečalo, ko bo vse področje sistematično raziskano. Prav pogosto pa nalletimo na tiško kulturno skupino tudi v zvezi z drugimi skupinami, prvenstveno z materialom vinčanske skupine. Kakor je ugotovil avtor, se tiška skupina na področju Jugoslavije širi le po severnem Banatu, medtem ko so južnejše najdbe te skupine vedno le v zvezi z drugimi skupinami, oziroma s starejšo vinčansko kulturno skupino, kjer je ta tudi močnejša. Avtor je tudi ugotovil, da so na najdiščih s čisto tiško kulturo fragmenti keramike vinčanske skupine, kar mu obenem s tiškimi elementi na najdiščih vinčanske kulturne skupine, med katerimi je tudi sama Vinča, služi kot temelj za ugotovitev medsebojnega odnosa teh dveh skupin. Tako sklepa pravilno, da je tiška kultura časovno paralelna s starejšo in mlajšo vinčansko skupino. Hkrati je bil med njima tudi zelo živ stik, tako da sta skupaj mogli sprejemati neke nove elemente. Tudi zamenjava kulturnih dobrin je morala biti med njima živa, tako da so izvirni predmeti ene prehajali na področje druge skupine.

Avtor dalje v razpravi izloča iz okvira tiške kulturne skupine posamezne objekte, oziroma posamezne tipe, si so jih nekateri madžarski arheo-